

УДК 338

Пончик М.М., Пашко Ю.А., Малюта Л.Я.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Ponchyk M. M., Pashko Yu.A., Maliuta L.Ya.

MANAGEMENT BY FINANCIAL SUPPORT OF ENTERPRISES' INNOVATION ACTIVITY

Управління фінансовими ресурсами визначає ефективність діяльності суб'єктів господарювання в ринковому середовищі, їх фінансову стабільність та потенціал розвитку. На практиці це відображається у створенні такої системи управління фінансовими ресурсами на підприємстві, яка б забезпечувала ефективний процес виробництва та реалізації продукції, а також можливості для подальшого розвитку і виходу на нові ринки. Фінансові ресурси є матеріальним втіленням фінансових відносин на рівні господарюючих суб'єктів, до них належать усі грошові фонди та частина грошових коштів, яка використовується підприємством у не фондовій формі. Здатність виконувати функцію платіжного засобу та рівень ліквідності активів є визначальними ознаками належності їх до складу фінансових ресурсів.

Ефективне управління фінансовими ресурсами є важливим чинником відновлення прибутковості й фінансової спроможності як на мікро-, так і макрорівні. Основною метою управління фінансами на рівні підприємства є одержання максимальної вигоди від вкладених фінансових ресурсів. У процесі управління фінансовими ресурсами підприємства базовими витупають такі завдання: визначення обсягу наявних фінансових ресурсів; обґрунтування оптимальних розмірів грошових ресурсів, їх розподіл і використання з урахуванням потреб підприємства, економічної доцільності видатків, впливу їх на кінцеві результати господарської діяльності; контроль за раціональним використанням ресурсів, виробничих фондів, виконанням планових завдань, безперервністю розрахунків, підвищенням рентабельності виробництва; організація своєчасних розрахунків з контрагентами, аналізу фінансової діяльності підприємства.

Однак, в сьогоденних умовах господарювання, ефективне управління фінансовими ресурсами не обмежується рамками операційної діяльності та виникає потреба в належному фінансуванні інноваційної діяльності. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності слід розглядати як стратегічне управління фінансово-господарською діяльністю, це своєрідні довгострокові інвестиції підприємства.

Реалізація механізму управління фінансовим забезпеченням інноваційної діяльності підприємств передбачає формулювання цілей і аналіз інвестиційних можливостей підприємства; визначення інвестиційних потреб; пошук джерел фінансування; визначення обмежень у застосуванні тих чи інших методів фінансового забезпечення; порівняння альтернативних варіантів; формування складу джерел фінансування й ранжування за ефективністю використання на основі оцінки показників витрат і результатів; оптимізацію структури джерел фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства й вибір найвигідніших варіантів; моніторинг і контроль за фінансуванням інноваційної діяльності [2, с. 57].

Ефективність функціонування механізму управління фінансовим забезпеченням інноваційної діяльності підприємств залежить від вибору інноваційного проекту; визначення обсягів фінансових ресурсів; вибору джерел фінансування і принципів їх

акумулювання; наявності складу та структури джерел фінансування; оцінювання ефективності джерел фінансових ресурсів за критеріями: вартості, обсягу, строку використання, умов надання; напрямів використання фінансових ресурсів і контролю за їх цільовим використанням.

До форм фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств слід зарахувати самофінансування, бюджетне фінансування, банківське кредитування й інвестування. Фінансування інноваційної діяльності може здійснюватися за рахунок власних, залучених і позикових фінансових ресурсів. Самофінансування відбувається за рахунок власних фінансових ресурсів, таких як чистий прибуток та внески до статутного капіталу. Брак власних ресурсів на рівні підприємств призводить до мобілізації залучених і позикових ресурсів. Можливість отримання додаткового прибутку призводить до використання інвестицій іноземних чи вітчизняних суб'єктів. Банківські кредити й випуск боргових цінних паперів є додатковим джерелом позикових коштів, що використовуються для впровадження інноваційної діяльності.

Базовими джерелами фінансування інноваційної діяльності в Україні є кошти Державного та місцевих бюджетів; власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ; власні чи запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності; кошти (інвестиції) фізичних і юридичних осіб; інші джерела, не заборонені законодавством України. Однак у фінансово-господарській діяльності суб'єктів інновацій дуже рідко використовують лише одну форму фінансового забезпечення, в більшості випадків згадані форми оптимально поєднуються. Кожне підприємство формує власну модель фінансового забезпечення, якою визначає склад і структуру джерел фінансування.

Серед основних джерел фінансування інноваційної діяльності в Україні залишаються власні кошти підприємств, питома вага яких у 2018 р. становила 72,9%; частка підприємств, що отримали кошти іноземних інвесторів, становила 13,1%. Переважання у складі джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств власних ресурсів зумовлено насамперед недостатньо чітким і складним процесом залучення фінансових ресурсів через несприятливий інвестиційний клімат, нерозвиненість венчурного фінансування тощо.

Отже, в управлінні інноваційним розвитком підприємства вагомим значення набуває саме фінансова складова, що передбачає пошук і мобілізацію найбільш раціональних джерел фінансування інноваційної діяльності. Загальний рівень інноваційної активності промислових підприємств України знаходиться на досить низькому рівні, що передусім пов'язано із недостатністю обсягів фінансування. Тому успішна інноваційна діяльність вітчизняних підприємств можлива за рахунок ефективного фінансового менеджменту на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Безбородова Т. В. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємств // Держава та регіони. 2018. № 5. С. 21–23.
2. Возняк Г. В., Кузнецова А. Я. Інноваційна діяльність промислових підприємств та способи її фінансування в Україні: монографія. К. : УБС НБУ, 2007. 183с.
3. Джерелейко С. Д. Управління фінансовими ресурсами промислових підприємств. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2010_1/156.pdf